

Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet regeringens proposition 2014/15:104 Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak med följdmotioner.

Utskottet föreslår att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil i norra Irak. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga följdmotioner i betänkandet.

I betänkandet finns sju reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets övervägande.....	7
Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak.....	7
Motionerna	7
Utskottets ställningstagande.....	8
Reservationer	13
1. Insatsens folkrättsliga grund, punkt 2 (M, C, KD)	13
2. Personalens rättsliga status, punkt 3 (M, C, FP, KD)	13
3. Insatsens långsiktighet, punkt 4 (M, C, KD)	14
4. Insatsens långsiktighet, punkt 4 (FP).....	14
5. Omfattningen av det svenska stödet, punkt 5 (FP)	15
6. Vissa inriktningsfrågor och försvarsbudgeten, punkt 6 (SD)	16
7. Iraks konstitution, humanitära frågor m.m., punkt 7 (SD).....	16
Särskilt yttrande.....	18
Omfattningen av det svenska stödet, punkt 5 (KD).....	18
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	19
Propositionen	19
Följdmotionerna	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad stryka bestående av högst 120 personer till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil i norra Irak. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:104.

2. Insatsens folkrättsliga grund

Riksdagen avslår motion

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 1.

Reservation 1 (M, C, KD)

3. Personalens rättsliga status

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 3 och

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 2.

Reservation 2 (M, C, FP, KD)

4. Insatsens långsiktighet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 2 och

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 3.

Reservation 3 (M, C, KD)

Reservation 4 (FP)

5. Omfattningen av det svenska stödet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 1 och

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 1.

Reservation 5 (FP)

6. Vissa inriktningsfrågor och försvarsbudgeten

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3070 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 2.

Reservation 6 (SD)

7. Iraks konstitution, humanitära frågor m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 3.

Reservation 7 (SD)

Stockholm den 7 maj 2015

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Åsa Lindestam (S), Paula Holmqvist (S), Jeff Ahl (SD), Mattias Ottosson (S), Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Anna-Lena Sörenson (S), Lena Asplund (M), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Sofia Arkelsten (M), Olle Thorell (S), Allan Widman (FP), Stig Henriksson (V) och Mikael Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2014/15:104 Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil (Islamiska staten i Irak och Levanten) i norra Irak.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat, med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen, att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 14 april 2015 höll utrikesrådet Torbjörn Sohlström från Utrikesdepartementet, statssekreterare Jan Salestrand från Försvarsdepartementet och överbefälhavare Sverker Göranson från Försvarsmakten en föredragning om regeringens förslag i proposition 2014/15:104.

Fem följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den 17 juni 2014 antog Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd resolution 2161 (2014), vilken bekräftade de restriktiva åtgärder som FN vidtagit i form av riktade åtgärder, reserestriktioner och frysning av tillgångar samt vapenembargo i förhållande till al-Qaida och associerade grupper m.m. Isil är sedan tidigare listat för sådana åtgärder.

I ett brev den 25 juni 2015 från Iraks dåvarande utrikesminister till FN:s generalsekreterare efterfrågade Irak hjälp med att bekämpa Isil genom bl.a. utbildningsstöd och materiellt stöd till det irakiska försvaret.

Den 15 augusti 2014 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2170 (2014) om kollektiva och nationella åtgärder mot Isil, Nusrafronten och andra grupper med kopplingar till al-Qaida och mot de brott som grupperna begår i Irak och Syrien.

I september 2014 tillkännagav USA:s president att man tänkte bilda en internationell koalition mot terroristorganisationen Isil och kort därefter anslöt sig Sverige till koalitionen.

Den 20 september 2014 välkomnade Irak militärt stöd i kampen mot Isil genom ett brev till FN:s säkerhetsråds ordförande.

Den 24 september 2014 antog säkerhetsrådet resolution 2178 (2014) i vilken staterna åläggs att inom ramarna för nationell lagstiftning och folkrätt vidta åtgärder för att bemöta hotet från utländska terroriststridande.

Den 22 januari 2015 gav regeringen Försvarmakten i uppdrag att planera och vidta förberedelser för ett eventuellt militärt svenskt bidrag till koalitionen mot Isil i syfte att bidra till det irakiska försvarets kapacitetsuppbyggnad i norra Irak och på så sätt stärka dess förmåga att stå emot Isils framryckning. Försvarmakten lämnade sin redovisning av förberedelserna den 2 februari 2015.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande under 2015 för att delta i den militära utbildningsinsatsen som genomförs av koalitionen mot Isil i norra Irak på inbjudan av den irakiska regeringen. Det svenska bidraget utgörs av en styrka om 35 personer med uppgift att utbilda det irakiska försvaret i syfte att bidra till dess förmåga att stå emot Isils framryckning. Styrkan ska, om behov uppstår, kunna förstärkas tillfälligt av en styrka bestående av högst 85 personer. I propositionen redogör regeringen för situationen i Irak och för det internationella samfundets engagemang i landet. Regeringen redogör även för insatsens folkrättsliga grund samt redovisar sina överväganden för det svenska deltagandet och bidragets ekonomiska konsekvenser.

Utskottets övervägande

Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens proposition 2014/15:104 Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak. Riksdagen avslår motionsyrkanden om insatsens folkrättsliga grund, personalens rättsliga status, insatsens långsiktighet, omfattningen av det svenska stödet, vissa inriktningsfrågor, försvarsbudgeten, Iraks konstitution, humanitära frågor m.m.

Jämför reservationerna 1 (M, C, KD), 2 (M, C, FP, KD), 3 (M, C, KD), 4 (FP), 5 (FP), 6 (SD) och 7 (SD).

Motionerna

Vänsterpartiet framhåller i kommittémotion 2014/15:3070 av Stig Henriksson m.fl. yrkandena 1 och 2 att det bör ingå i den militära utbildningsinsatsen att informera och utbilda i internationell humanitär rätt och krigets lagar samt om FN:s resolution 1325.

Folkpartiet framför i kommittémotion 2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft yrkande 1 att regeringen bör undersöka om Sverige kan bidra med ytterligare stöd inom ramen för den internationella koalitionen. I yrkande 2 framhåller motionärerna att det svenska engagemanget i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak bör vara långsiktigt. I yrkande 3 betonar Folkpartiet att regeringen omgående bör sluta en överenskommelse med den irakiska regeringen för att reglera den svenska personalens rättsliga status.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 1 att regeringen i sina kommande budgetförslag bör skjuta till medel till försvarsbudgeten för att kompensera för den ekonomiska påfrestning som försvarsmakten utsätts för i och med den militära utbildningsinsatsen. I yrkande 2 framhålls att regeringen bör verka för att öka de humanitära insatserna i Irak och för att det upprättas en säkerhetszon till skydd för landets minoriteter. I yrkande 3 anges att regeringen bör verka för en utökad autonomi i Irak för kristna och kurder.

I motion 2014/15:3074 av Fredrik Malm yrkande 1 anføres att Sverige bör kunna tillhandahålla ett mer omfattande militärt stöd. Enligt motionären skulle ytterligare stödinsatser kunna innefatta bl.a. mer omfattande utbildningsinsatser och export av krigsmateriel. I yrkande 2 framförs att den militära utbildningsinsatsen inte får omfatta träning eller understöd av shiitiska milisgrupper. I yrkande 3 betonas att Sverige måste vara tydligt i sitt stöd för Irak som federal stat.

I den gemensamma partimotionen 2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 1 anför att Sveriges deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak saknar en entydig folkrättslig grund och att detta är ett trendbrott som kan få konsekvenser för beslutsgrunderna för framtida svenska fredsfrämjande insatser. I yrkande 2 framhålls att avtal som Sverige sluter med Irak om den svenska personalens status måste omfatta de aspekter som vanligtvis ingår i ett s.k. SOFA-avtal (Status of Forces Agreement). I yrkande 3 framförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med en långsiktig planering för insatsen och att uppdraget då bör förtydligas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet fördömer Isils grova, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Utskottet välkomnar att en internationell koalition har bildats på begäran av den irakiska regeringen för att bistå Irak med militär rådgivning och utbildning av irakiska försvarsstyrkor.

Utskottet konstaterar att den internationella koalitionen militära plan för Irak initialt syftar till att hindra Isils framryckningar för att sedan besegra organisationen. Utskottet noterar att den internationella koalitionen utbildningsinsats i norra Irak koordineras av en stab i Erbil och syftar till att ge rådgivning till och träna de irakiska försvarsstyrkorna i bl.a. vapenhantering, sjukvård, försvarsstrid, strid i bebyggelse och detektering av improviserade sprängladdningar. Utskottet konstaterar att syftet med det svenska deltagandet i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak inom ramen för den internationella koalitionen är att stärka det irakiska försvarets förmåga att stå emot Isils framryckning. Utskottet konstaterar vidare att huvuduppgiften för det planerade svenska styrkebidraget är rådgivning till och utbildning av de irakiska försvarsstyrkorna och att insatsen kommer att stå under svensk nationell ledning och kontroll. Utskottet noterar att regeringen avser att skicka stabsofficerare till insatsen med placering i staber i Erbil och Bagdad och att det svenska bidraget, utöver rådgivare och utbildare, inbegriper en nationell stödenhet, en sjukvårdskomponent och de skyddsfunktioner som behövs för verksamheten. Utskottet delar regeringens bedömning att det finns en risk för att den svenska personalen behöver agera på ett sätt som går utöver självförsvar av den egna personen och välkomnar att styrkebidraget kommer att organiseras och utrustas för att kunna hantera sådana situationer.

Den folkrättsliga grunden för insatsen tas upp i en motion. Utskottet upprepar sitt ställningstagande i betänkande 2007/08:UFöU4 att Sveriges deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande insatser alltid ska vila på en folkrättslig grund. Utskottet konstaterar att den folkrättsliga grunden i detta fall utgörs av Iraks inbjudan till det internationella samfundet att bistå med stöd för att bekämpa Isil samt de bilaterala överenskommelser som Irak ingår med deltagande stater om bl.a. styrkornas uppgifter. Utskottet noterar vidare att FN:s säkerhetsråd i resolution 2170 (2014) fördömt Isils agerande och

konstaterat att Isil och andra grupper utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Utskottet stöder regeringens bedömning att den föreslagna militära utbildningsinsatsen vilar på en folkrättslig grund.

Den svenska personalens rättsliga status tas upp i två motioner. Utskottet konstaterar att de deltagande staterna i kända fall genom skriftväxling kommit överens om styrkornas uppgifter och rättsliga ställning och att personalen har getts status motsvarande den för administrativ och teknisk personal enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Utskottet noterar att det är den svenska regeringens avsikt att säkerställa att även den svenska personalen ges nämnda status genom en överenskommelse med den irakiska regeringen.

I två motioner anförs att Sveriges engagemang i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak bör vara långsiktigt och i den ena av dessa framförs dessutom att regeringen bör förtydliga insatsens uppdrag i samband med att regeringen återkommer till riksdagen med en mer långsiktig planering. Utskottet konstaterar att regeringen i proposition 2014/15:104 föreslår att riksdagen medger en insats under 2015. Utskottet anser att det inte är lämpligt att i nuläget ta ställning till frågan om en eventuell förlängning bortom 2015 och konstaterar att ett sådant ställningstagande måste avvakta bl.a. en analys av de erfarenheter som görs under den nu aktuella insatsen. För det fall regeringen återkommer till riksdagen med en proposition som föreslår en förlängning av insatsen framhåller utskottet att det är av vikt att uppdraget förtydligas.

I en motion föreslås att regeringen borde undersöka om Sverige kan bidra med ytterligare insatser inom ramen för koalitionen. I en annan motion framhålls bl.a. att Sverige bör tillhandahålla mer omfattande utbildningsinsatser och exportera krigsmateriel till Irak. Utskottet konstaterar att det i nuläget har att ta ställning till regeringens förslag om att bidra till koalitionen militära utbildningsinsats under 2015. Utskottet välkomnar i detta sammanhang även att Sverige redan bidrar med icke-militära insatser för att stabilisera Irak. Sverige ger ett omfattande humanitärt bistånd och har ett pågående utvecklingssamarbete med Irak. När det gäller frågan om krigsmaterielexport framhåller utskottet att krigsmateriel endast får exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik samt att Inspektionen för strategiska produkter som fristående myndighet har till uppgift att pröva ansökningar om tillstånd i enlighet med regelverket.

I en motion betonas att den svenska militära utbildningsinsatsen inte får inkludera shiitiska miliser. Utskottet konstaterar att det i propositionen anges att det svenska bidragets uppgift är att utbilda irakiska förband.

I en motion understryks vikten av att det i den militära utbildningsinsatsen ingår att informera och utbilda i internationell humanitär rätt och krigets lagar samt om FN:s resolution 1325. Utskottet upprepar ställningstagandet i betänkande 2007/08:UFöU4 i vilket det framgår att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är central och bör genomsyra agerandet i alla faser av en

insats. Utskottet understryker vikten av att den militära utbildningsinsatsen i Irak inkluderar utbildning om internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Utskottet noterar att det vid en muntlig föredragning i utskottet framgick att den svenska utbildningsinsatsen kommer att inkludera både internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter och beklagar att detta inte framgick av regeringens proposition. Även när det gäller säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) beklagar utskottet att denna inte nämns i regeringens proposition. Utskottet erinrar om att i enlighet med Sveriges nationella handlingsplan för resolution 1325 betonar utskottet att Sverige som medlem i FN ska bidra till att genomföra resolutionerna 1325 och 1820 genom aktiviteter på tre nivåer: nationellt, regionalt och globalt. Resolutionernas åtaganden bör genomsyra det svenska förbandets verksamhet. I sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att de relaterade resolutionerna 1889 (2009), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013) och 2122 (2013) också genomförs. Utskottet vill dessutom erinra om utrikesutskottets och försvarsutskottets betänkanden 2013/14:UU7 om kvinnor, fred och säkerhet respektive 2012/13:FöU14 om jämställdhet och genusfrågor. Med det ovan anförda får motionens yrkanden anses vara besvarade.

Utskottet erinrar om att riksdagen tidigare har redovisat sin syn på att utnyttja den del av mandatet som tar sikte på en eventuell tillfällig evakuerings- och förstärkningsinsats (bet. 2007/08:UFöU4 Nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet). Ett behov av snabba nationella förstärkningar kan inte uteslutas. Av det skälet är det viktigt att det på förhand finns en av riksdagen beslutad marginal att ta i anspråk för förstärknings- eller evakueringsinsatser. Denna marginal ska dock inte vara större än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Utskottet noterar att den planerade svenska militära insatsen på plats i norra Irak kommer att utgöras av 35 personer fr.o.m. juni till utgången av 2015. Detta medan den begärda personalramen är högst 120 personer. Utskottet förutsätter att riksdagen, genom de berörda utskotten eller i kammaren, får information i anslutning till att en beslutad marginal för förstärknings- och evakueringsinsatser tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver ca 35 personer inte kan ske utan att ett nytt beslut fattas av riksdagen.

Utskottet vill understryka betydelsen av att insatsen har tillgång till kvalificerade sjukvårdsresurser. Utskottet konstaterar att en sjukvårdskomponent ingår i det svenska förbandet.

Utskottet noterar att regeringen beräknar att kostnaden för det svenska bidraget under 2015 kommer att uppgå till högst 45 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap uppförda anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt.

När det gäller motionsyrkandet om att regeringen i kommande budgetförslag bör skjuta till medel till försvarsbudgeten för att kompensera för den ekonomiska påfrestning som försvarsmakten utsätts för i och med den militära utbildningsinsatsen kan utskottet konstatera vad som anges ovan, att

kostnader för insatsen ska belasta det under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap uppförda anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt. Enligt riksdagens beslut (bet. 2014/15:FöU:1, rskr. 2014/15:63) får detta anslag användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdagen och regeringen. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. Athena-mekanismen. Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekundering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser. Anslaget 1:2 kan därmed inte användas till att finansiera andra delar av Försvarsmaktens verksamhet. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen får återkomma till förslag som rör framtida fördelning av statsbudgeten inom ramen för riksdagens budgetprocess.

I en motion betonas vikten av att Sverige måste vara tydligt i sitt stöd till Irak som federal stat. I en annan motion väcks frågan om att regeringen bör komplettera den militära insatsen med en politik process för att påverka den irakiska regeringen i riktning mot ett utökat självstyre för de kristna på Nineveslätten och för de kurdiska delarna av Irak. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att Sverige erkänner Iraks suveränitet och landets rätt att besluta om konstitutionella strukturer, inklusive graden av självstyre för olika grupper inom ramen för Iraks federala konstitutionella system.

När det gäller förslaget i en motion om att regeringen ska verka för att öka de humanitära insatserna till konfliktområdena i Irak och för att det upprättans en säkerhetszon för landets minoriteter konstaterar utskottet som nämnts ovan att Sverige är en betydande humanitär givare till Irak. Under 2014 bidrog Sverige med 203 miljoner kronor i humanitärt stöd till Irak. När det gäller en säkerhetszon till skydd för minoriteter anser utskottet att den svenska militära utbildningsinsatsen sannolikt kommer att bidra till att öka de irakiska förbandens kapacitet att bekämpa Isil. Utskottet bedömer att förutsättningarna för att skydda minoriteter förbättras om Isil försvagas.

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får en svensk väpnad styrka sändas till ett annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldigheten att vidta åtgärden följer av en internationell överenskommelse eller en förpliktelse som har godkänts av riksdagen.

Utskottet konstaterar att när riksdagen bemyndigar regeringen att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är det ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat kan förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser inte uteslutas.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2014/15:104 och avslår

motionerna 2014/15:3070 (V) yrkandena 1 och 2, 2014/15:3071 (FP) yrkandena 1–3, 2014/15:3073 (SD) yrkandena 1–3, 2014/15:3074 (FP) yrkandena 1–3 och 2014/15:3075 (M, C, KD) yrkandena 1–3.

Utskottet förordar därmed att riksdagen medger att regeringen under 2015 ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen i norra Irak.

Reservationer

1. **Insatsens folkrättsliga grund, punkt 2 (M, C, KD)**

av Karin Enström (M), Hans Wallmark (M), Lena Asplund (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Arkelsten (M) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Den folkrättsliga grunden för den svenska insatsen utgörs enligt proposition 2014/15:104 av Iraks inbjudan till det internationella samfundet att bistå med stöd för att bekämpa Isil samt de bilaterala överenskommelser som Irak ingår med deltagande stater om bland annat styrkornas uppgifter. Vi anser inte att den angivna folkrättsliga grunden för insatsen är entydig. Vi anser även att den angivna folkrättsliga grunden för insatsen utgör ett trendbrott som kan få konsekvenser för beslutsgrunderna när det gäller framtida svenska fredsfrämjande insatser.

2. **Personalens rättsliga status, punkt 3 (M, C, FP, KD)**

av Karin Enström (M), Hans Wallmark (M), Lena Asplund (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Arkelsten (M), Allan Widman (FP) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 3 och

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi noterar att det är regeringens avsikt att sluta en överenskommelse med den irakiska regeringen om att den svenska personalen ges status motsvarande den för administrativ och teknisk personal under Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Vi konstaterar att det däremot inte kommer att slutas ett s.k. SOFA-avtal (Status of Forces Agreement) som reglerar den rättsliga statusen för ett medlemslands styrkor när dessa befinner sig inom ett annat lands territorium. Vi anser att regeringen omgående bör sluta en överenskommelse med den irakiska regeringen för att reglera den svenska personalens rättsliga status och att denna överenskommelse även innefattar aspekter som vanligtvis inkluderas i ett SOFA-avtal.

3. Insatsens långsiktighet, punkt 4 (M, C, KD)

av Karin Enström (M), Hans Wallmark (M), Lena Asplund (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Arkelsten (M) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 3 och
avslår motion

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att den militära utbildningsinsatsen i Irak ska genomföras under 2015, men vi anser att det är uppenbart att regeringen förbereder för en förlängning. Vi konstaterar även att det i proposition 2014/15:104 inte nämns när insatsen avslutas eller hur lång tid det tar att avveckla verksamheten. Vår uppfattning är att beskrivningen i propositionen om den svenska styrkans uppdrag är vag. Samtidigt anser vi att det folkrättsliga mandatet är jämförelsevis svagt. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med en mer långsiktig planering och ett förtydligat uppdrag för den svenska utbildningsinsatsen i norra Irak.

4. Insatsens långsiktighet, punkt 4 (FP)

av Allan Widman (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 2 och

avslår motion

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Folkpartiet har drivit frågan om militärt stöd till norra Irak under en längre tid. Vi välkomnar därför regeringens proposition 2014/15:104 om ett svenskt deltagande i den aktuella militära utbildningsinsatsen i norra Irak. Vi konstaterar att regeringen föreslår en insats under 2015. Vi anser att det svenska engagemanget i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak bör vara långsiktigt.

5. Omfattningen av det svenska stödet, punkt 5 (FP)

av Allan Widman (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 1.

Ställningstagande

Folkpartiet har drivit frågan om militärt stöd till norra Irak under en längre tid. Vi välkomnar därför regeringens proposition 2014/15:104 om ett svenskt deltagande i den aktuella militära utbildningsinsatsen i norra Irak. Mot bakgrund av den allvarliga situationen i regionen hade vi gärna sett en högre ambitionsnivå från regeringens sida. Därför anser vi att regeringen bör ges i uppdrag att undersöka om Sverige kan bidra med ytterligare stöd inom ramen för koalitionen. Vi konstaterar i detta sammanhang att kompletteringsbehoven kommer tydliggöras när insatsen är etablerad.

6. Vissa inriktningsfrågor och försvarsbudgeten, punkt 6 (SD)

av Jeff Ahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 2 och

avslår motion

2014/15:3070 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi vill generellt se kraftigt ökade resurser till försvaret men vi anser att regeringen åtminstone i sina kommande budgetförslag bör skjuta till additionella medel till försvarsbudgeten för att kompensera för den ekonomiska påfrestning som det innebär för Försvarsmakten att genomföra insatsen i Irak.

Vi konstaterar att det i proposition 2014/15:104 framförs att den internationella koalitionen bistår Irak genom bl.a. militär rådgivning och utbildning av irakiska försvarsstyrkor som utgörs av irakiska säkerhetsstyrkor och kurdiska s.k. peshmergaförband. Det är oklart om shiitiska miliser ingår i de irakiska säkerhetsstyrkorna. De shiitiska miliserna är ideologiskt närstående Iran och underblåser sekterism genom att begå övergrepp på sunnimuslimar. Vi anser därför att det bör tydliggöras att svensk militär inte ska träna eller understödja shiitiska miliser.

7. Iraks konstitution, humanitära frågor m.m., punkt 7 (SD)

av Jeff Ahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motion

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP) yrkande 3.

Ställningstagande

Islamiska statens härjningar har orsakat ett omfattande lidande för det irakiska folket i allmänhet och dess etniska och religiösa minoriteter i synnerhet. Kristna är en särskilt utsatt grupp men drabbade minoriteter inkluderar även exempelvis yazidier, mandéer, turkmener, judar, romer och shabaker. Kriget har skapat en mycket allvarlig humanitär situation på vissa platser. UNHCR räknade i april 2015 med att en kvarts miljon människor i Irak behöver humanitärt stöd. Regeringen avräknar medel i biståndsbudgeten för att finansiera flyktingmottagning. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör använda Sveriges begränsade resurser där de gör mest nytta och vill därför öka stödet till humanitära insatser och arbeta för att det upprättas en säkerhetszon för landets minoriteter.

Irak behöver en konstitutionell lösning som tar hänsyn till minoriteters legitima krav på ett utökat självstyre. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör använda sitt inflytande och komplettera den militära insatsen med en politisk process för att påverka den irakiska regeringen i riktning mot ett utökat självstyre för de kristna på Nineveslätten och för de kurdiska delarna av Irak. Vi anser att detta är den enda lösningen för att långsiktigt stabilisera situationen i Irak.

Särskilt yttrande

Omfattningen av det svenska stödet, punkt 5 (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

Kristdemokraterna välkomnar regeringens proposition 2014/15:104 om ett svenskt deltagande i den aktuella militära utbildningsinsatsen i norra Irak. Men sett till situationens allvar, den pågående etniska rensningen, anser Kristdemokraterna att Sverige, vid en förfrågan, bör vara beredd att göra mer.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:104 Svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande under 2015 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil i norra Irak.

Följdmotionerna

2014/15:3070 av Stig Henriksson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i Sveriges åtaganden i den militära utbildningsinsatsen bör ingå att informera och utbilda i internationell humanitär rätt och krigets lagar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i Sveriges åtaganden i den militära utbildningsinsatsen bör ingå att informera och utbilda om FN:s resolution 1325.

2014/15:3071 av Allan Widman och Tina Acketoft (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka vilka ytterligare stödmöjligheter Sverige kan bidra med inom ramen för koalitionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det svenska engagemanget i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak bör vara långsiktigt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen omgående bör sluta en överenskommelse med den irakiska regeringen för att reglera den svenska personalens rättsliga status.

2014/15:3073 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sina kommande budgetförslag bör skjuta till medel till försvarsbudgeten för att kompensera för den ekonomiska påfrestning som Försvarsmakten utsätts för i och med insatsen i Irak.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena och om upprättandet av en säkerhetszon.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en långsiktig konstitutionell lösning tas fram som ger de kristna på Nineveslätten och i de kurdiska delarna av Irak autonomi.

2014/15:3074 av Fredrik Malm (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör kunna ge mer omfattande militärt stöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den militära utbildningsinsatsen inte ska omfatta träning eller understöd av shiitiska milisgrupper.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är viktigt att Sverige tydliggör sitt stöd för Irak som federal stat.

2014/15:3075 av Karin Enström m.fl. (M, C, KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en folkrättslig grund för insatsen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statusen på de medarbetare som ingår i insatsen och behovet av tydliga bilaterala avtal med Irak.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en långsiktig planering för insatsen, där ett förtydligande av uppdraget är av största vikt.